

3. Загальна теорія держави і права. За ред. Цвіка М.В., Петришина О.В. Харків: Право, 2009. 583 с.
4. Кримінальний процес. Мультимедійний навчальний посібник/ Хабло О.Ю., Конюшенко Я.Ю., Чурікова І.В. НАВС, Київ. 2019. URL:https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lections/lections.html.
5. Комашко В.В. Правові та організаційні основи контролю за вчиненням злочину. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Одеса. 2016. 226 с.
6. Панова А.В. Визнання доказів недопустимими у кримінальному провадженні: монографія. Харків. Право, 2017. 256 с.
7. Дроздов О.М. Актуальні питання здійснення захисту від провокації (підбурювання) особи на вчинення злочину у світли практики Європейського суду з прав людини. Вісник кримінального судочинства. 2016. № 2. С. 31–44.

Джаман Анастасія Іванівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:

Хабло Оксана Юрійівна,

професор кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ПРОЦЕСУАЛЬНА ФОРМА ЗАТРИМАННЯ ОСОБИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Під час введення правового режиму воєнного стану необхідно враховувати специфіку заходів, які можуть бути вжиті відносно осіб, підозрюваних у вчиненні кримінальних правопорушень. Для оптимального застосування заходів процесуального примусу до підозрюваних осіб необхідно привести процесуальні норми у відповідність до реальної обстановки проведення бойових дій. Це, насамперед, відноситься до правового регулювання ізоляційних заходів процесуального примусу, зокрема, затримання за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення.

Кримінальне процесуальне затримання у системі заходів примусу є одним з найбільш суворих за ступенем обмеження прав і свобод, але у той же час дієвим та результативним на початковому етапі кримінального провадження. Відтак, вкрай актуальним є дослідження правового регулювання кримінального процесуального затримання в умовах воєнного стану.

Відповідно до ст. 6 Закону України «Про правовий режим воєногостану» – межі території, на якій вводиться воєнний стан, час введення і строк, на який він вводиться, визначаються в Указі Президента України [1].

24 лютого 2022 року у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України Указом Президента України № 64/2022 введено воєнний стан, який триває і досі [2].

З 01.05.2022 в Україні набули чинності зміни до Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК), згідно з якими утричі збільшили можливий термін затримання громадян без рішення суду. Як передбачав закон 2201-IX, який був прийнятий Верховною Радою 14 квітня і набув чинності в травні, строк затримання особи без ухвали слідчого судді, суду чи постанови керівника органу прокуратури під час дії воєнного стану не може перевищувати 216 годин або ж 9 діб [3]. «Затримана без ухвали слідчого судді, суду чи постанови керівника органу прокуратури особа під час дії воєнного стану не пізніше двохсот шістнадцяти годин з моменту затримання повинна бути звільнена або доставлена до слідчого судді, суду чи керівника органу прокуратури для розгляду клопотання про обрання стосовно неї запобіжного заходу», – йшлося в законі. До внесення змін затримання особи без рішення суду було можливим на термін, що не перевищує 72 години.

У свою чергу, у подальшому, на практиці дане нововведення зазнало низки критики через порушення принципу верховенства права.

Верховна Рада України 27 липня 2022 року прийняла Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення окремих положень досудового розслідування в умовах воєнного стану» від 27.07.2022 № 2462-IX [4]. Цей закон, знову ж таки, вносить зміни до відповідних положень КПК України, з метою поліпшення окремих аспектів кримінального процесу та забезпечення ефективного досудового розслідування в умовах воєнного стану.

Однією із ключових змін є скасування норми, яка дозволяла затримувати особу без рішення суду на 216 годин під час воєнного стану.

Тепер строк утримання особи без ухвали слідчого судді чи суду не може перевищувати термін, визначений ст. 211 КПК, тобто 72 години. Затримана особа повинна бути звільнена або доставлена до суду для розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу не пізніше ніж за шістьдесят годин з моменту затримання.

У випадку, якщо об'єктивні обставини умов воєнного стану ускладнюють проведення розгляду клопотання у звичайний спосіб, розгляд може здійснюватися з використанням технічних засобів відеозв'язку для забезпечення дистанційної участі затриманої особи. У випадках, коли це також неможливо, особу мають негайно звільнити [4].

Підсумовуючи вищенаведене, проведений аналіз норм кримінального процесуального законодавства щодо затримання в умовах воєнного стану показує нам наявність проблем правового регулювання вказаного заходу процесуального примусу, які потребують визначення шляхів їх вирішення.

Відтепер, строк затримання особи без ухвали слідчого судді, суду не може перевищувати строку, визначеного ст. 211 КПК, тобто 72 години. У свою чергу, вважаємо, що збільшення терміну затримання в умовах воєнного стану є доцільним та виправданим. Проте, важливо, щоб будь-яке обмеження особистих прав і свобод відповідало принципам верховенства права, законності, необхідності та пропорційності, і щоб була забезпечена можливість ефективного правового захисту для затриманих осіб.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

2. Про правовий режим воєнного стану. Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

3. Указ Президента України №64/2022 від 24.02.2023 «Про введення воєнного стану в Україні». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.

4. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення окремих положень досудового розслідування в умовах воєнного стану: Закон України від 27.07.2022 № 2462-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2462-20#Text>.

Дідух Станіслав Валерійович,

прокурор відділу Офісу Генерального прокурора, здобувач наукового ступеня доктора філософії кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ

ЕЛЕКТРОННЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Глобалізація, розвиток сучасних інформаційних технологій надають необмежені можливості інформатизації послуг та їх доступності. Реалізація ідеї цифровізації сучасного суспільства забезпечується впровадженням мобільних застосунків, вебпорталів, таких як «Дія» та «Helsi», які є брендами цифрової держави в Україні. У той же час, станом на сьогодні кримінальне провадження переважане, на нього витрачаються величезні фінансові, людські та часові ресурси, а слідчі, прокурори та судді втрачають час на паперову тяганину [1].

Електронні технології надають учасникам кримінально-процесуальних відносин додаткові можливості в реалізації їх прав: подача заяв і скарг в електронному вигляді через офіційний портал державного органу мережі Інтернет; ознайомлення з прийнятими рішеннями в електронному вигляді через особистий кабінет на